

MANIFEST PER UN DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT AL NOU GOVERN DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Comunicat de premsa: Més de 40 entitats catalanes reclamem un Departament de Medi Ambient

MEDI AMBIENT, UN DEPARTAMENT IMPRESCINDIBLE DEL NOU GOVERN DE LA GENERALITAT PER GARANTIR EL FUTUR DE CATALUNYA.

Davant la proximitat de la constitució d'un nou Govern de la Generalitat, les entitats ecologistes, ambientals i plataformes de defensa del territori català han adreçat un Manifest als grups parlamentaris on demanen la recuperació del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.

L'argumentari exposat al manifest demana recuperar el Departament de Medi Ambient, com a eina imprescindible dins de l'acció del nou govern per poder avançar cap a una transformació del model de país.

En la darrera legislatura el govern es va dotar d'un macro-departament de Territori i Sostenibilitat, però el resultat ha demostrat que no és operatiu subordinar medi ambient a Obres Públiques i Infraestructures.

El Manifest conclou que la recuperació del DMA serà una eina imprescindible per facilitar que la preservació del patrimoni natural i les polítiques ambientals i de sostenibilitat esdevinguin una peça clau i transversal del nostre futur com a poble així com de l'acció de totes les nostres institucions de govern.

Les més de 40 entitats signants, entre les quals hi ha les més significades del país en la defensa ambiental i la promoció dels valors ecològics es comprometen a donar suport a un procés participatiu per contribuir a assolir aquests objectius indefugibles i esperançadors.

MEDI AMBIENT, UN DEPARTAMENT IMPRESCINDIBLE DEL NOU GOVERN DE LA GENERALITAT PER GARANTIR EL FUTUR DE CATALUNYA.

Antecedents.

1.- A l'inici de l'anterior legislatura (que ha finalitzat per causa de la intervenció de les institucions catalanes per part de l'estat, amb l'aplicació de l'article 155), una majoria aclaparadora de les entitats ecologistes catalanes, ens vam adreçar als diferents grups polítics representats al Parlament de Catalunya per alertar-los sobre la ineficàcia de donar continuïtat a les funcions i estructura actual del Departament de Territori i Sostenibilitat. Vam presentar la demanda que es recuperés la conselleria de Medi Ambient amb unes funcions i estructura que permetessin abordar els reptes bàsics per a la construcció amb criteris de sostenibilitat del futur país que volem. Considerem que els fets confirmen abastament els arguments exposats ara fa dos anys: el DTS ha estat prioritàriament el de la promoció i foment de les infraestructures, al qual ha subordinat les polítiques ambientals i de preservació del medi, mancades totalment d'una visió forta i transversal de sostenibilitat per al conjunt de l'acció de govern. La paràlisi de les institucions de govern arrel de l'aplicació de l'article 155 ha dificultat encara més la recuperació ambiental del nostre país.

2.- L'any 1992 el president de la Generalitat va nomenar, no per casualitat, per primera vegada un conseller de Medi Ambient, Albert Vilalta. Aquesta conselleria de nova creació va ser una de les més transformadores de l'acció del govern. Catalunya s'avançà a la resta de comunitats autònomes i a l'estat espanyol en disposar d'un Departament de Medi Ambient en un moment en el que calia abordar molts reptes: ens havíem incorporat a la UE i la situació ambiental a Catalunya era la d'un país castigat per una dictadura, amb dèficits severos en infraestructures i serveis socials si ens comparàvem amb la mitjana europea i, especialment, amb un retard molt greu en el compliment dels estàndards de qualitat de vida europeus i de protecció del medi i la biodiversitat.

El nou Departament de Medi Ambient va dissenyar i realitzar canvis necessaris pel país, com ho van ser: el Pla de Sanejament i la construcció de depuradores; la Llei de Residus que, per primera vegada, va fer prioritaris els criteris de prevenció, reducció, reciclatge i millora de la gestió, i va posar en marxa la recollida selectiva; o el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) que va incloure el 21% del territori dins dels espais protegits del país. Aquests canvis i altres van frenar el procés de degradació ambiental molt greu i van dinamitzar el país en la direcció d'una economia amb més respecte pel medi i, per tant, amb més futur.

3.- Però, lamentablement, els successius governs no van mantenir una política amb criteris ambientals forts. Catalunya ha patit un llarg període de retrocés ambiental en un moment on s'ha posat de manifest la necessitat d'un canvi ambiental radical que pugui fer front als desafiaments globals del canvi climàtic, la construcció de nous models socials, econòmics i ecològics. Retrocés també en relació als països europeus capdavanters que reforcen i no redueixen els seus ens ambientals de govern. La Unió Europea atorga, dins de la Comissió Europea, un paper rellevant al Comissari de Medi Ambient i manté i impulsa l'Agència Europea de Medi Ambient com òrgans de primer nivell de la seva acció de govern comunitària.

A Catalunya, paral·lelament a la blasmada Llei Òmnibus, el govern català va nomenar un conseller de Territori i de Sostenibilitat a qui es va atorgar dues competències. D'aquesta manera, la preservació del medi i la sostenibilitat restaven subordinades al desenvolupament de les infraestructures de transport, energètiques, situació que ens va fer tornar 23 anys enrere quan el Dept. d'Obres Públiques tenia dintre seu una DG de Medi Ambient subordinada (amb Jacint Mateu com a director).

En plena època de retallades socials, es van tornar a barrejar dues competències que, en el marc dels models socioeconòmics vigents, la realitat ha demostrat que tenen tendència a esdevenir pols oposats. "Territori", amb àmbits tant forts com Obres Públiques, Infraestructures i Urbanisme, subordina l'altra competència cabdal i transversal, com ho és la "preservació del medi i la biodiversitat", que esdevé inoperativa.

Què proposem?.

4.- Demanem un canvi de la situació actual, amb un Departament de Territori i Sostenibilitat i un Conseller al capdavant que desenvolupa competències urbanístiques i de foment d'infraestructures, mentre es delega en un secretari general les accions que s'han mostrat insuficients per frenar la pèrdua de biodiversitat, les agressions al medi i al territori, o el desplegament d'una orientació transversal de sostenibilitat que amari tota l'acció de govern de la Generalitat.

La creació de l'Agència Catalana de la Natura (compromís positiu que va assumir el govern cessat per l'art. 155), redueix notablement l'acció de govern ambiental si no es disposa alhora d'un Departament fort de Medi Ambient, perquè l'acció ambiental resta esquarterada en diversos Departament, Agències i Secretaries amb insuficient coordinació i visió sistèmica, mentre les decisions i el pressupost el decideixen consellers o conselleres externs del departament de Medi Ambient, un desencert que cal corregir.

5.- Considerem que el repartiment de competències ambientals entre dos conselleries no s'hauria de donar en un govern perquè comporta una clara manca d'eficiència i eficàcia: com exemple paradigmàtic esmentem el dels Parcs Naturals catalans. Aquests espais, on la preservació de la natura i el paisatge han de ser les prioritats de la seva gestió, funcionen a la inversa del que caldria esperar. Si bé els parcs naturals depenen del Dpt. de Territori i Sostenibilitat, la gestió dels boscos (siguin públics o privats, protegits o no) recau en el Dpt. d'Agricultura, així com la gestió i manteniment de les pastures, pistes forestals, o la gestió de la caça i la pesca. D'aquesta manera, tot i que Territori i Sostenibilitat tingui les competències en espais naturals protegits, qui en fa la gestió i decideix què s'hi talla, caça o pesca, o quines pistes forestals s'hi construeixen, sigui el Dpt. d'Agricultura, i ho fa, en la major part de les actuacions, fent prevaldre el criteri d'explotació per sobre de la gestió sostenible. Així doncs ens trobem amb la paradoxa que els òrgans de gestió dels espais naturals protegits, que han de garantir-ne la protecció, no poden portar a terme les seves tasques per intrmissió d'un altre departament. Cal tenir un sol departament amb les competències ambientals plenes, com la resta tenen les seves pròpies; el contrari ocasiona la impossibilitat de gestionar i ordenar. Aquesta reflexió ha estat recollida de manera reiterada per científics del nostre país i pel propi Consell de Protecció de la Natura de Catalunya, òrgan assessor del govern.

6.- La República Federal Alemanya, paradigma ambiental de molts governs europeus, no qüestiona el manteniment del Ministeri de Medi Ambient, el qual ha afavorit l'increment de la R+D i el desenvolupament tecnològic vinculat als diferents sectors ambientals (energia, atmosfera, aigua, residus, etc.), tot fent més competitives les indústries alemanyes en exportar productes amb innovacions i aplicacions ambientals.

El medi ambient s'ha convertit en un dels principals reptes d'interès i preocupació internacional, com ho demostren les cimeres sobre el canvi climàtic, vist l'efecte que l'actual model sociopolític de consum de recursos està tenint en les economies mundials, la salut humana i dels ecosistemes planetaris, la pèrdua de biodiversitat o l'esgotament de recursos. La societat catalana reclama sens dubte la necessitat de cercar nous models que puguin garantir la sostenibilitat a escala planetària i deixar enrere la crisi ocasionada per la insostenibilitat dels models actuals.

6.- La conservació de la Biodiversitat, està amenaçada pels nostres impactes sobre el territori i per la insuficient atenció i prioritat dedicada en aquests últims anys a Catalunya pels diferents governs i colors polítics. La pèrdua de biodiversitat no és un problema que només afecti a animals, plantes o ecosistemes: l'espècie humana és totalment dependent d'aquesta diversitat biològica. El compromís de la Unió Europea de la Meta 2020 de biodiversitat, així com els acords de la Convenció sobre Diversitat Biològica de Nagoya, obliguen les societats i tots els governs a prendre mesures dràstiques per aturar la degradació ambiental que està al darrera de la pèrdua de biodiversitat.

La tasca iniciada pel Govern amb l'elaboració, procés participatiu i document final, (juliol de 2017) de l'"Estratègia del Patrimoni Natural i la Biodiversitat" i la presentació de la proposició de Llei al Parlament de creació de l'"Agència de Protecció de la Natura i la Biodiversitat" (setembre 2017) han restat interrompudes per causa de la suspensió de les institucions de govern de la Generalitat.

Considerem imprescindible tanmateix el compromís de realitzar i aprovar la Llei de la Biodiversitat de Catalunya, que actualitzi el nostre ordenament jurídic a les directives i compromisos per frenar la pèrdua de la nostra biodiversitat tant en espècies com en ecosistemes: no tenim la Llei de Biodiversitat ni tenim Directrius de connectivitat ecològica, ni el Catàleg d'espècies de la fauna en perill d'extinció i ni tant sols tenim realitzats els plans de recuperació de les espècies de la fauna i la flora que a hores d'ara es troben en el límit de la seva supervivència bàsica.

Cal avançar per superar la situació dramàtica en què ens trobem com a país a l'hora de conservar l'entorn, un dels trets més importants també de la nostra identitat nacional. Cal avançar en el procés cap un país que sigui capaç d'orientar el nostre futur amb la fermesa de preservar el nostre patrimoni ambiental del qual depèn ineludiblement el nostre benestar i qualitat de vida: i aquest ha de ser també un component indefugible del procés del definir el nostre futur com a nova república dins del concert de nacions que avancen cap a una nova cultura ambiental planetària.

7.- Cal integrar els criteris de la Sostenibilitat dins de la resta de departaments, considerant sempre les repercussions que tenen les polítiques sectorials sobre el medi ambient. Dit d'altra manera, cal una "ambientalització" de tota la Generalitat i per fer-ho és del tot imprescindible recuperar un Departament de Medi Ambient amb unes competències fortes en la gestió del medi natural, la biodiversitat, les polítiques de gestió dels sectors amb més incidència ambiental (aigua, energia, residus, mobilitat), l'educació ambiental, i amb

capacitat per enfortir i fer efectiva l'avaluació ambiental estratègica que s'hauria d'afegir a les polítiques per transformar les actuacions en Urbanisme, Obres Públiques, Indústria, ... cap a la sostenibilitat i la preservació del medi ambient.

8.- Per tot l'argumentari exposat, demanem, per tant, recuperar el Departament de Medi Ambient, com a eina imprescindible dins de l'acció d'aquest nou govern per poder avançar cap a una transformació del model de país que volem, on la preservació del patrimoni natural i les polítiques ambientals i de sostenibilitat esdevinguin una peça clau i transversal del nostre futur com a poble així com de l'acció de totes les nostres institucions de govern. Alhora que ens comprometem a donar suport al procés participatiu per contribuir a assolir aquests objectius indefugibles i esperançadors.

Catalunya, gener de 2018.

S'adhereixen al Manifest:

FEDERACIÓ ECOLOGISTES DE CATALUNYA (EdC), Ramon Minoves, president x CENTRE D'ECOLOGIA I PROJECTES ALTERNATIUS (CEPA-EdC), Pilar Magdalena Malo, presidenta x GRUP D'ESTUDI I PROTECCIÓ DELS ECOSISTEMES NATURALS (GEPECEdC), Andreu Escolà Llevat, president x INSTITUCIÓ DE PONENT PER A L'ESTUDI I CONSERVACIÓ DE L'ENTORN NATURAL (IPCENA-EdC), Joan Vázquez Mendieta, secretari x INSTITUCIÓ ALT EMPORDANESA PER A L'ESTUDI I DEFENSA DE LA NATURA (IAEDEN-EdC), Llorenç Pacua, president x ASSOCIACIÓ PER A LA DEFENSA DE LA NATURA DE CATALUNYA (ADENC-EdC), Joan Carles Sallas x COL·LECTIU ECOLOGISTA BOSC VERD (BOSC VERD-EdC), Jordi Asensi x ASSOCIACIÓ DE DEFENSA DEL PATRIMONI NATURAL DEL PLA DE L'ESTANY (LIMNOS-EdC), Juanjo Butron Melero, president x ASSOCIACIÓ MEDIAMBIENTAL VALL DEL GES- EdC. Moises Company i Caballeria, president x INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL (ICHN), Joan Pino, president x LLIGA PER A LA DEFENSA DEL PATRIMONI NATURAL (DEPANA), Marta Gumà i Bondia, presidenta x PLATAFORMA EN DEFENSA DE L'EBRE (PDE), Manolo Tomàs, portaveu x SEO BIRD LIFE - CATALUNYA, Cristina Sánchez Alonso, delegada de Catalunya x GRUP DE DEFENSA DEL TER, Ginesta Mary Rodríguez, presidenta x ASSOCIACIÓ NATURALISTES DE GIRONA (ANG), Emma Soy Massoni, presidenta x AMIGOS DE LA TIERRA, Víctor Barro, president x FEDERACIÓ ECOLOGISTES EN ACCIÓ DE CATALUNYA, Eloi Nolla, president x CENTRE D'ANÀLISI I PROGRAMES SANITARIS (CAPS), Josep Martí Valls, vicepresident x ECOSERVEIS, Marta García París, presidenta x OBRADOR DEL TERCER SECTOR AMBIENTAL DE CATALUNYA (O3sac.org), Marta Grau, coordinadora tècnica x APMA del Garraf, Andreu Bosc, vicepresident x APQUIRA, Santiago Cutura Albalate, president x PLATAFORMA ALTERNATIVA A L'ABOCADOR DE CRUÏLLES (PAAC), Daniel Gonzalez, president x MOVIMENT ECOLOGISTA SANTFELIUENC (MES), Joel Carreras x PLATAFORMA RUBÍ SENSE ABOCADORS, Montse Rousse, portaveu de la plataforma x ASSOCIACIÓ NATURALISTA TORRELLENCA LA FORMIGA (ANT), Rosa Simon Julià, presidenta x ASSOCIACIÓ RUBÍ D'ARREL, Rafel Bosch, president x ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE CAN SANT JOAN DE MONTCADA, José Luís Conejero, representant x CENTRE D'ESTUDIS SEGARRENCES, Max Turull Rubinat, president x SOS EMPORDANET, Catherine Perelló Scherdel, presidenta x LA PLATAFORMA DEL PRIORAT (XARXA SUD) Mike Holt, representant x DEFENTERRA (XARXA SUD), Mathew Daniel Barton, president x MARTORELL VIU, Rafa Diez, representant x CENTRE EXCURSIONISTA BORGES- GARRIGUES, Jordi Giné Giné, president x TRENCA, Núria Esteve Latorre, presidenta x LA BANQUETA DE JUNEDA, Pere Olivart Salla, president x PLATAFORMA EN DEFENSA DE LA SALUT I EL MEDI AMBIENT I EL MOVIMENT CONTRA LA INCINERACIÓ A UNILAND, Mercè Mestres Bertran, vocal de Medi Ambient. x PLATAFORMA CEL NET, Josep Maria Torres, president x SALVEM SOLIUS, Miquel Pros, president x ASSOCIACIÓ HABITAT, Xavier Martí Ausejo, president)

Hem confeccionat aquest document amb el manifest “Medi Ambient, un departament imprescindible del nou govern de la Generalitat per garantir el futur de Catalunya”.

El gener del 2016 ja es va presentar un altre manifest demanant la recuperació de la conselleria de Medi Ambient. Tot i això aquesta àrea de govern va continuar integrada dins la conselleria de Territori i Sostenibilitat.

Ara, amb la futura constitució d'un nou govern de la Generalitat de Catalunya, s'ha tornat a divulgar aquest nou manifest que han signat més de quaranta entitats, entre les quals l'Associació Naturalista Torrellenca, com va acordar la junta de la nostra associació.

També hi hem incorporat a la primera pàgina del document la nota de premsa de presentació.